

*mgr Norbert Głowala*¹

doktorant – Wydział Ekonomii
Uniwersytet Rzeszowski

Rola gminy Goraj w kształtowaniu jakości życia mieszkańców

WSTĘP

Wysoka jakość życia społeczeństwa stanowi nadrzędny cel zrównoważonej polityki rozwoju zarówno na regionalnym i krajowym szczeblu zarządzania, jak i w ujęciu lokalnym [Oleszko-Kurzyna, 2014, s. 87].

Szczególnie istotne znaczenie wydaje się mieć poziom życia mieszkańców gmin, bowiem określa go postrzeganie najbliższego, lokalnego otoczenia, które jest uogólniane na skalę krajową.

W dzisiejszych czasach gminy miejskie, wiejskie i mieszane w coraz większym stopniu stanowią skomplikowane organizmy w znaczeniu technicznym, ale także ekonomicznym i społecznym. Właściwe zarządzanie lokalną jednostką administracyjną oddziałuje korzystnie zarówno na lokalne podmioty gospodarcze i samą jednostkę jako organizację, jak również na społeczność lokalną.

Specyficzny aspekt rozwoju gospodarki regionu stanowią obszary wiejskie. Zarówno w Polsce, jak i na świecie zmniejsza się udział rolnictwa i przemysłu na rzecz usług w strukturze PKB. W wyniku tego obszary wiejskie stopniowo tracą charakter rolniczy. Zmianie ulega postrzeganie obszarów wiejskich i ich mieszkańców [Wojtyra, 2017, s. 151].

Pomimo prowadzenia polityki wyrównywania szans rozwojowych dla warunków życia mieszkańców obszarów wiejskich charakterystyczny jest wzrost różnicowania społeczno-gospodarczego. Dostrzegalne jest słabe powiązanie między tempem rozwoju a aktywnością lokalnych samorządów w pozyskiwaniu i wykorzystywaniu instrumentów jęgo pobudzania [Prus, 2008, s. 138].

Zauważalny jest dynamiczny rozwój obszarów wiejskich w okolicach największych miast, jednak większość takich obszarów charakteryzuje niski poziom rozwoju społeczno-gospodarczego oraz brak możliwości zmiany tego stanu rze-

¹ Adres korespondencyjny: e-mail: nglowala@gmail.com.

czy. W dużej mierze wynika to jednak z uwarunkowań historycznych w ujęciu lokalnym, regionalnym i krajowym [Heffner, Klemens, 2012, s. 81].

Na lokalnych władzach samorządowych spoczywa zatem odpowiedzialność za osiągnięcie stabilnego rozwoju na wielu płaszczyznach, prawidłowe funkcjonowanie społeczności i za wykorzystanie potencjału regionu w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców.

Na wykonanie wymienionych zadań pozwala wykorzystanie wielu narzędzi. Po 1989 r. samorzady w Polsce zostały wyposażone w kapitał finansowy, rzeczowy oraz ludzki i uzyskały uprawnienia podmiotów gospodarczych. Jednostki samorządu terytorialnego zarządzają więc określonym terytorium, majątkiem rzeczowym i finansowym [Mańka-Szulik, 2015, s. 168–169]. Efektywność funkcjonowania samorządu gminnego przekłada się więc na dynamikę rozwoju przedsiębiorstw, co bezpośrednio oddziałuje na klientów – mieszkańców gminy.

Wskazane jest, aby decyzje władz gminnych były planowane w odpowiednio długim horyzoncie czasowym. Powinny także być podejmowane na podstawie konsultacji społecznych. Lokalne samorzady korzystają przy tym z narzędzia, jakim jest długookresowa strategia rozwoju. Odpowiednio opracowana strategia powinna oddziaływać na jakość życia mieszkańców i ich otoczenie w danym okresie [Kusterka-Jefmańska, 2010, s. 117].

Powstaje pytanie, czy formułowane w gminach strategie rozwoju są użyteczne i czy kreują właściwe podstawy do tworzenia uwarunkowań korzystnych dla poprawy jakości życia lokalnej społeczności.

W świetle powyższych rozważań, celem opracowania jest ocena roli lokalnych władz samorządowych w kształtowaniu poziomu życia mieszkańców na przykładzie gminy Goraj.

W artykule zdefiniowano podstawowe pojęcia, wskazano zależności między realizacją strategii rozwoju przez lokalny samorząd a poziomem życia mieszkańców. Ponadto dokonano oceny działań samorządu wiejskiej gminy Goraj na rzecz poprawy jakości życia lokalnej ludności.

DEFINICJE JAKOŚCI ŻYCIA W LITERATURZE PRZEDMIOTU

Literatura przedmiotu nie daje jednej definicji pozwalającej rozdzielić takie zagadnienia, jak: jakość życia, poziom życia, warunki życia, stopa życiowa. W związku z tym wymienionych pojęć często używa się zamiennie [Michalska-Żyła, 2016].

Pojęciem poziomu życia można określić jakość warunków egzystencji rozumianą jako stopień zaspokojenia potrzeb, przyjemności i wygody życia. Przykładowymi miernikami tak rozumianego poziomu życia może być ilość czasu poświęconego pracy, stopień jej uciążliwości oraz sposoby spędzania wolnego czasu. W ujęciu społeczno-ekonomicznym w zakres poziomu życia wchodzi ogół

okoliczności charakteryzujących materialne i kulturalne oraz społeczne warunki życia społeczeństwa [Piasny, 1993, s. 73].

Zgodnie z definicją światowej organizacji zdrowia jakość życia to „postrzeganie przez jednostkę własnej sytuacji życiowej w kontekście uwarunkowań kulturowych i systemu wartości oraz w powiązaniu z jej celami, oczekiwaniami, standardami i zainteresowaniami” [Skevington, Lotfy, O’Connell, 2004, s. 299].

Na podstawie definicji wymienionych powyżej można wyszczególnić jakość życia w ujęciu obiektywnym i subiektywnym [Rogała, 2017, s. 36].

Obiektywną jakość życia można powiązać znaczeniowo z takimi pojęciami, jak „warunki życia” lub „poziom życia” i należy ją rozumieć jako całokształt obiektywnych czynników infrastrukturalnych, w jakich żyje społeczeństwo [Borys, Rogała, 2008, s. 13–15].

Przy badaniu obiektywnej jakości życia analizie można poddać wskaźniki makroekonomiczne i makrospołeczne (np. dane statystyki publicznej lub Banku Danych Regionalnych). Do czynników makroekonomicznych zalicza się np. poziom PKB i stopę inflacji, natomiast do makrospołecznych wliczają się np. stopa bezrobocia lub liczba lekarzy na 100 tys. mieszkańców [Czapiński, Panek, 2011, s. 14].

W odróżnieniu od powyższego podejścia subiektywna jakość życia dotyczy oceny stopnia zaspokojenia potrzeb [Sompolska-Rzechuła, 2013, s. 132]. W tym ujęciu jest brane pod uwagę zadowolenie badanych z uzyskiwanych dochodów.

Tylko angażując oba podejścia można podjąć próbę skonstruowania pełnej i autentycznej diagnozy, która pozwoli na podejmowanie mądrych decyzji przez lokalne władze samorządowe.

STRATEGIA ROZWOJU I SAMORZĄD TERYTORIALNY A JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Pojęcie rozwoju lokalnego oznacza celowo ukierunkowany proces przemian społecznych, które dokonują się przy udziale tych społeczności. Zasadniczą funkcję pełnią w nim lokalne instytucje, które przyczyniają się do zmian sytuacji społeczno-gospodarczej, do ogólnego rozwoju i które zaspokajają potrzeby mieszkańców [Kotus, 2001, s. 9].

W zarządzaniu rozwojem w skali lokalnej główną rolę pełni wspólnota samorządowa, wykorzystująca ustawowe instrumenty oddziaływania na lokalne środowisko. Podstawowym kierunkiem działań samorządów lokalnych powinna być realizacja aspiracji i potrzeb mieszkańców. W dążeniu do tego konieczne jest wytyczenie celów gospodarczych, środowiskowo-przestrzennych, a także polityczno-społecznych, dotyczących ukierunkowania działań na poprawę perspektyw rozwojowych i jakości życia społeczeństwa.

Jednym z najistotniejszych instrumentów zarządzania lokalnego na poziomie gminy jest strategia rozwoju. W ujęciu przedmiotowym można ją określić jako

„spójny zbiór rozwiązań określający charakter przyszłych i obecnych działań władz lokalnych” [Gawroński, 2010, s. 117] lub „plan strategiczny będący produktem zastosowania podmiotowych zasad, który determinuje charakter działań przedstawionych przez władzę”. W ujęciu podmiotowym strategia rozwoju jest natomiast rozumiana jako „niesprzeczny wewnętrznie zbiór zasad, na podstawie których są podejmowane kluczowe decyzje dla rozwoju gminy” [Noworól, 2007, s. 145].

Strategia rozwoju powinna zawierać sprecyzowane kryteria rozwoju i wyznaczone kierunki działań. W krajach rozwiniętych opracowywane strategie nie dotyczą już poszczególnych sfer rozwoju, ale jedynie spójnego działania na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju środowiskowego, gospodarczego i społecznego. Wynika to poniekąd z faktu, iż w XXI w. ochrona środowiska przyrodniczego ma duży wpływ na kształtowanie się reguł strategicznego myślenia. Rozwój zrównoważony wymaga tworzenia warunków dla inwestycji produkcyjnych, usługowych, opieki społecznej, oświaty itp. [Oleszko-Kurzyna, 2014, s. 87].

Obowiązek posiadania strategii jest także wynikiem uregulowań prawnych. Gminy posiadają ten dokument, a jednak często, zwłaszcza w przypadku gmin wiejskich, jego przydatność jest znikoma, co może wynikać z braku wystarczających kompetencji do zarządzania rozwojem lokalnym [Oleszko-Kurzyna, 2014, s. 92].

CHARAKTERYSTYKA GMINY GORAJ I JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

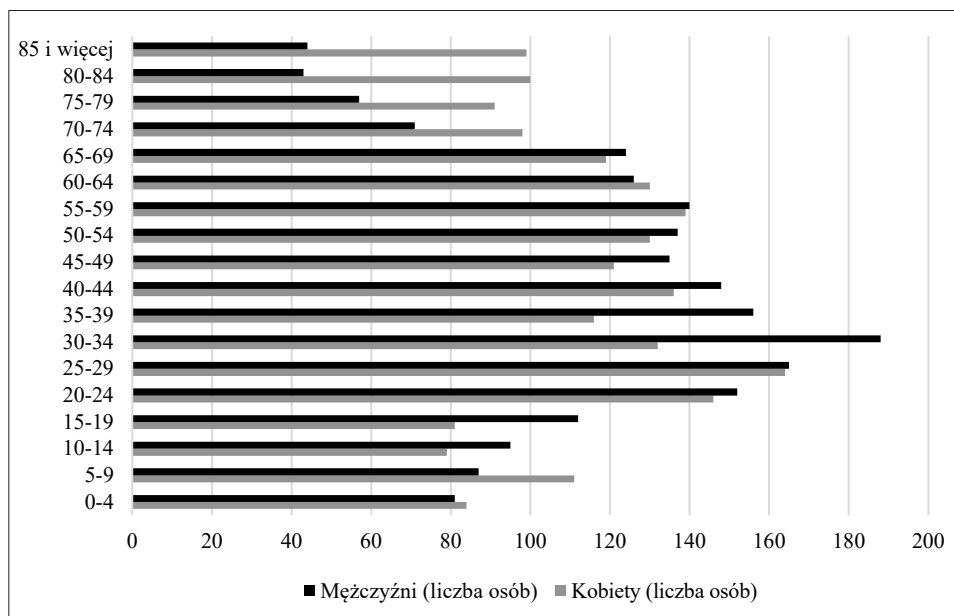
Goraj to gmina wiejska w południowej części województwa lubelskiego, na północy powiatu biłgorajskiego. Obszar gminy stanowi 68 km², co stanowi zaledwie 4,03% powierzchni powiatu.

Stopień zaludnienia gminy Goraj to 61 osób na 1 km². Powiat biłgorajski pod względem zaludnienia plasuje się na tym samym poziomie, jednak w województwie poziomie zaludnienia wynosi aż 85 osób na 1 km².

Sieć osadnicza składa się z 15 miejscowości, często podzielonych na dzielnice lub kolonie. Wielkość jednostek osadniczych jest zróżnicowana, jednak nie ma to przełożenia na liczbę mieszkańców.

Według dostępnych danych GUS w roku 2017 w gminie zamieszkiwały 4192 osoby, w tym 2076 kobiet i 2061 mężczyzn. Miejscowością zamieszkiwaną przez największą liczbę ludności jest miejscowość Goraj.

Liczba ludności w gminie od 2010 r. do 2017 r. zmniejszyła się o 218 osób, co stanowi 5,2% obecnej populacji. Przyrost naturalny na przestrzeni lat 2010–2016 przyjął wartość -149, a średnio w skali roku w tym okresie -21. W latach 2010–2017 z gminy Goraj na pobyt stały wymeldowały się 304 osoby (średnio 38 osób rocznie), a więc o 100 osób więcej od nowych zameldowanych osób (204 osoby, 24 rocznie). Struktura wieku mieszkańców gminy została zaprezentowana na rys. 1.

Rys. 1. Piramida wieku mieszkańców gminy Goraj

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

Aktualna strategia rozwojowa gminy Goraj na lata 2016–2023 została opracowana z uwzględnieniem danych z poprzedniego dokumentu z lat 2008–2015. Poprzednia strategia zakładała dwa cele strategiczne: poprawę efektywności lokalnej gospodarki i atrakcyjności turystycznej i integrację społeczną oraz lepszą jakość kapitału ludzkiego.

Zgodnie ze strategią rozwoju gminy Goraj, celem polityki rozwoju jest „dążenie do poprawy jakości życia mieszkańców poprzez inwestycje w nowoczesną infrastrukturę społeczną, wspieranie przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców, dbałość o środowisko naturalne, upowszechnianie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, przy jednoczesnym poszanowaniu bogatego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego” [Strategia rozwoju..., uggoraj.bip.lubelskie.pl].

Mieszkańcy gminy uczestniczyli w pracach nad strategią rozwoju poprzez badania ankietowe. Ankieta zawierała 4 pytania otwarte i 5 zamkniętych. Ankiety mające na celu zbadanie oceny jakości życia w gminie wypełniło 51 osób zamieszkujących gminę Goraj, co stanowi zaledwie około 1% potencjalnych badanych. 63% respondentów stanowili mężczyźni, a pozostałe 37% – kobiety. Zgodnie z wynikami badań mieszkańcy w większości wskazali:

– jako największe atuty: walory przyrodnicze, dogodnie położenie komunikacyjne, inwestycje w odnawialne źródła energii;

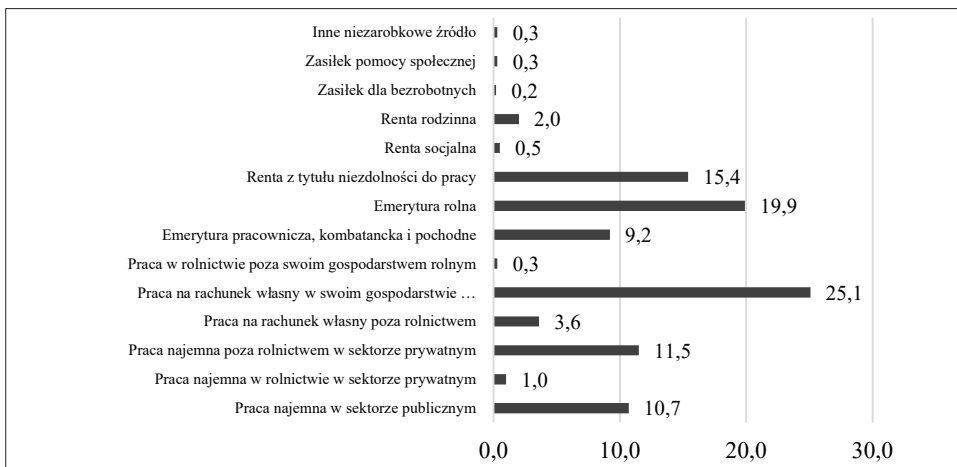
- jako największe szanse: turystykę i agroturystykę, wspieranie przetwórstwa rolno-spożywczego, rolnictwo ekologiczne;
- jako największe słabości: brak miejsc pracy, brak zakładów pracy i inwestycji, brak kanalizacji;
- jako największe zagrożenia: wyludnianie się gminy, starzenie się społeczeństwa, brak rozwoju przemysłu i usług.

W swojej strukturze dokument zawiera analizę strategiczną złożoną z danych diagnostycznych podzielonych na działy tematyczne obejmujące: położenie geograficzne, środowisko przyrodnicze, zasoby kulturowe, infrastrukturę oraz jakość życia społeczeństwa. Ponadto na podstawie konsultacji społecznych została przygotowana analiza SWOT, która posłużyła do wyznaczenia pięciu obszarów strategicznych, którymi są: gospodarka, środowisko, infrastruktura, kapitał ludzki i administracja samorządowa. Opracowane cele strategiczne opierają się właśnie na dążeniu do rozwoju w każdym z obszarów [*Strategia rozwoju...*, uggoraj.bip.lubelskie.pl].

W założeniu aktualna strategia ma pełnić zasadniczą rolę podczas planowania lokalnego rozwoju, wskazywać wizję i kierunki przyszłych działań. Stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o dofinansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Do zbadania obiektywnej jakości życia mieszkańców gminy Goraj analizie poddano czynniki dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych, pomocy społecznej i poziomu zamożności mieszkańców.

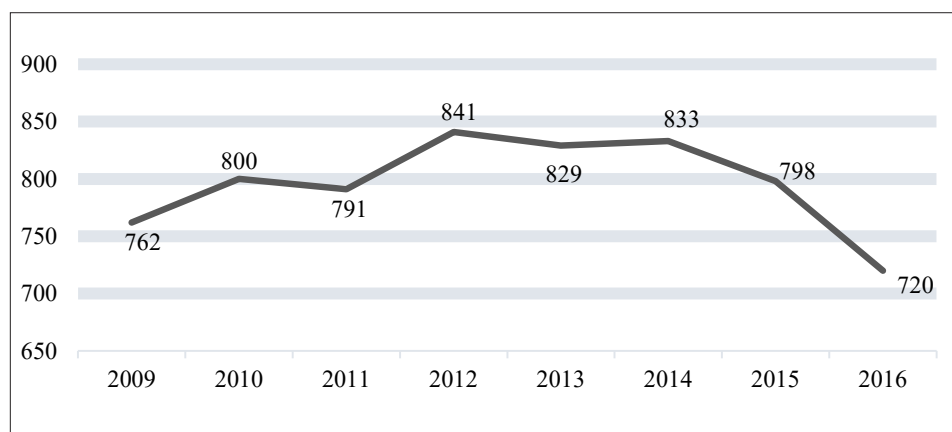
Dane dotyczące źródeł utrzymania gospodarstw domowych ujęte w strategii rozwoju pochodzą ze spisu powszechnego z 2011 roku, o czym zdecydował brak aktualniejszych informacji.

Rys. 2. Odsetek gospodarstw domowych według źródeł utrzymania

Źródło: [*Strategia Rozwoju Gminy Goraj na lata 2016–2023*].

Według przedstawionych na rys. 2 danych 52% gospodarstw domowych utrzymuje się ze źródeł zarobkowych, do których wliczają się: praca na rachunek własny, praca najemna i praca w gospodarstwie rolnym. Rolniczy charakter gminy decyduje o znaczeniu tej formy jako podstawowego źródła utrzymania mieszkańców. Pozostałe 48% lokalnej ludności utrzymuje się z dochodów niezarobkowych. Zauważalny jest socjalny charakter gospodarki. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej wskazuje dodatkowo na problem ubóstwa i wykluczenia społecznego, co wiąże się z tematem pomocy społecznej.

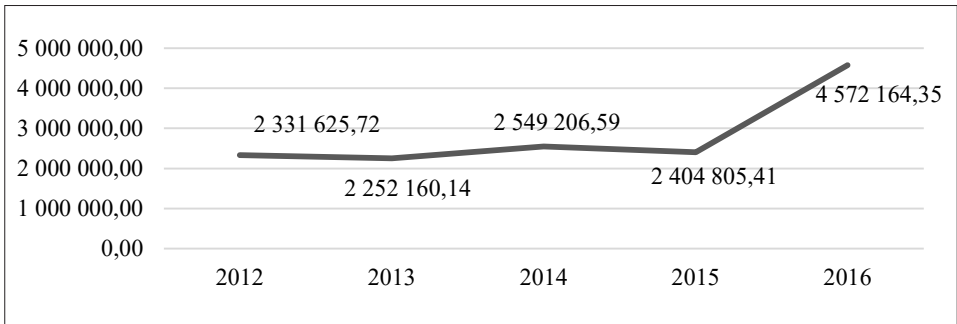

Rys. 3. Liczba mieszkańców gminy Goraj korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w latach 2009–2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

W roku 2009, a więc w drugim roku wdrażania pierwszej strategii rozwoju, ze środowiskowej pomocy społecznej na terenie gminy Goraj korzystały 762 osoby. Do roku 2012 omawiana wartość wzrosła do 841 osób, po czym od 2013 roku zauważalna jest tendencja spadkowa. W roku 2016 z pomocy środowiskowej korzystało już tylko 720 mieszkańców. Może to wskazywać na poprawę sytuacji w długim okresie, zwłaszcza że od 2016 roku cele gminy są zawarte w nowej strategii rozwoju, która przedstawia podnoszenie jakości życia mieszkańców jako cel nadrzędny.

Pomimo spadku liczby osób objętych pomocą bieżące wydatki z budżetu gminy na pomoc społeczną wzrosły w roku 2016 w porównaniu do roku poprzedniego o 2,167 mln zł. Wynika to jednak z faktu, że w badanych latach świadczenia na rzecz osób fizycznych stanowiły od 77,75% do 87,37% wszystkich wydatków na pomoc społeczną. W skład tych świadczeń wchodzi wydatki kierowane bezpośrednio lub pośrednio do osób fizycznych, a niebędące wynagrodzeniem za świadczoną pracę [Ustawa..., 2009]. Są to na przykład zasiłki dla bezrobotnych, renty lub emerytury.

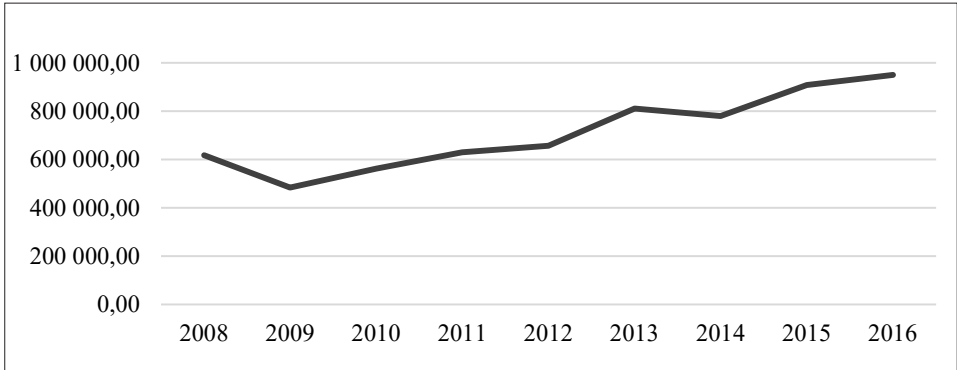

Rys. 4. Wydatki na pomoc społeczną ogółem w latach 2012-2017 (w zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

Pozostała część wydatków na pomoc społeczną w latach 2012–2015 wzrosła z poziomu 1,417 mln zł do 1,606 mln zł, a w roku 2016 spadła do 1,6 mln zł.

W roku 2016 w porównaniu z rokiem 2012 zmalała ilość wydatków na ośrodki pomocy społecznej oraz zasiłki i pomoc w naturze. Wyraźnie wzrosły natomiast wydatki na bieżące wydatki jednostek budżetowych, wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń. Wskazuje to na pozytywny kierunek zmian.

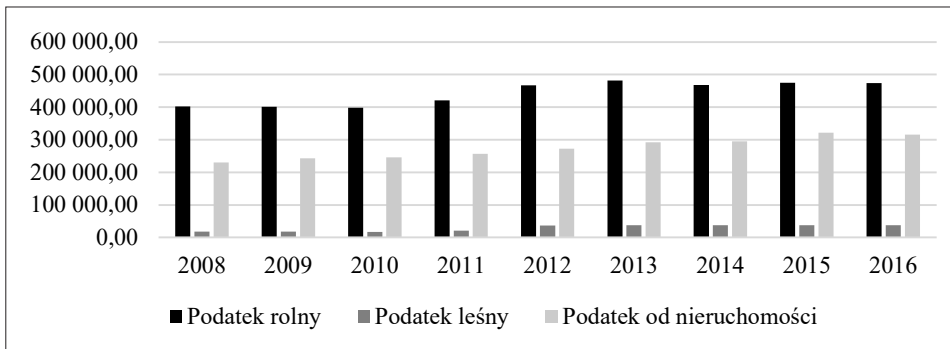

Rys. 5. Dochody budżetu gminy Goraj (w zł) z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie [Bank Danych Lokalnych].

Jakość życia mieszkańców w ujęciu obiektywnym można także ocenić przez analizę poziomu dochodów gminy otrzymywanych z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych. W przypadku gminy Goraj od czasu przyjęcia pierwszej strategii rozwoju ten wskaźnik zmniejszył się z poziomu 617,5 tys. zł w roku 2008 roku do 484,1 tys. zł w roku 2009. Od tej pory widoczna jest wyraźna tendencja wzrostowa jedynie z jednym spadkiem z 809,7 tys. do 778,9 tys.

między rokiem 2013 i 2014. Wpływ do budżetu z podatku dochodowego od osób fizycznych z poziomu 617,5 tys. w roku 2008, a więc na początku wdrażania strategii rozwoju, wzrósł do 950,1 tys. w roku 2016.

Rys. 6. Wpływy do budżetu gminy Goraj (w zł) z podatków lokalnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL.

Ze względu na rolniczy charakter gminy Goraj, poziom życia mieszkańców może także być pośrednio obrazowany przez wpływy do budżetu gminy z podatków lokalnych. Od 2008 do 2016 roku wartość wpływów z podatku rolnego wzrosła z poziomu 401,9 tys. zł aż o 72 tys. zł. Wpływy z podatku leśnego zwiększyły się w tym okresie z 18,5 tys. zł do 37,3 tys. zł, a z podatku od nieruchomości z 230,1 tys. zł aż do 315,9 tys. zł. Wskazuje to na poprawę poziomu życia mieszkańców rozumianego w ujęciu obiektywnym.

PODSUMOWANIE

Biorąc pod uwagę treść *Strategii Rozwoju Gminy Goraj na lata 2016–2023* należy podkreślić, że badany obszar jako w pełni wiejski mierzy się z problemami, które oddziałują na jakość życia mieszkańców. Na przykład zmniejszający się udział sektora rolnictwa w gospodarce negatywnie rzutuje na perspektywy rozwoju mieszkańców gmin wiejskich.

Problemy wynikają jednak głównie ze specyfiki środowisk wiejskich, natomiast samorząd lokalny w miarę bieżących możliwości przeciwdziała negatywnym zjawiskom.

Jakość życia na badanym obszarze można uznać za rezultat działań prowadzonych przez Gminę Goraj, która prowadzi badania w zakresie jakości życia mieszkańców wykorzystując dane wtórne. Okazuje się to przydatne podczas przygotowywania części diagnostycznej strategii rozwoju. Duża część danych nie jest jednak uaktualniana regularnie, co uniemożliwia obserwację zmian w czasie.

Na jakość życia mieszkańców niewątpliwie oddziałuje zastosowanie narzędzia, jakim jest strategia rozwoju.

Wskaźniki takie jak malejąca liczba osób korzystających z pomocy publicznej i zmniejszające się wielkości nakładów z gminnego budżetu na pomoc społeczną pokazują, że działania gminy skutkują poprawą jakości życia mieszkańców potrzebujących tej pomocy.

Zwiększające się dochody gminy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych świadczą o stopniowym wzroście poziomu zamożności mieszkańców, który także w dużej mierze determinuje poziom życia.

Również wpływy do budżetu gminy z tytułu podatków lokalnych świadczą o poprawie sytuacji rolników, którzy stanowią dużą część mieszkańców gminy Goraj.

Poza wspieraniem gminy działalnością inwestycyjną samorząd wytycza kierunki działań pozwalające na stopniowy, zrównoważony rozwój przy wykorzystaniu tkwiącego w gminie Goraj potencjału. Można zatem stwierdzić, że Gmina Goraj odgrywa dużą rolę w kształtowaniu jakości życia mieszkańców.

BIBLIOGRAFIA

- Borys T., Rogala P., 2008, *Jakość życia na poziomie lokalnym – ujęcie wskaźnikowe*. UNDP, Warszawa.
- Czapiński J., Panek T., 2011, *Diagnoza społeczna. Warunki i jakość życia Polaków. Raport*, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa.
- Heffner K., Klemens B., 2012, *Warunki życia i aktywność społeczno-gospodarcza mieszkańców na obszarach wiejskich*, „Barometr Regionalny” nr 4(30).
- Gawroński H., 2010, *Zarządzanie strategiczne w samorządach lokalnych*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa.
- Kotus J., 2001, *Spolecznosci lokalne wybranych gmin Wielkopolski wobec zagadnień rozwoju społeczno-gospodarczego*, Wydawnictwo PTPN, Poznań.
- Kusterka-Jefmańska M., 2010, *Wysoka jakość życia jako cel nadrzędny lokalnych strategii zrównoważonego rozwoju*, „Zarządzanie Publiczne, Zeszyty Naukowe Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego”, nr 4(12).
- Mańka-Szulik M., 2015, *Samorząd terytorialny jako czynnik rozwoju lokalnego i regionalnego*, „Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej”, nr 79.
- Michalska-Żyła A., 2016, *Jakość życia na poziomie lokalnym*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica”, nr 56, <http://dx.doi.org/10.18778/-600X.56.04>.
- Noworól A., 2007, *Planowanie rozwoju terytorialnego w skali regionalnej i lokalnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Oleszko-Kurzyna B., 2014, *Jakość życia a procesy zarządzania rozwojem gmin wiejskich*, „Studia Ekonomiczne Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” nr 179.
- Piasny J., 1993, *Poziom i jakość życia ludności oraz źródła i mierniki ich określania*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, nr 2.

- Prus P., 2008, *Współczesne problemy rolnictwa i obszarów wiejskich w Polsce*, „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Problemy Rolnictwa Światowego”, nr 5(20).
- Rogała P., 2017, *Pomiar subiektywnej jakości życia na poziomie lokalnym – studium przypadku*, „Ekonomia-Wroclaw Economic Review” nr 23/1, <http://dx.doi.org/10.19195/2084-4093.23.1.4>.
- Sompolska-Rzechuła A., 2013, *Jakość życia jako kategoria ekonomiczna*, „Folia Pomernae Universitatis Technologiae Stetinensis”, nr 301 (71).
- Strategia Rozwoju Gminy Goraj na lata 2016–2023*, https://uggoraj.bip.lubelskie.pl/upload/pliki//Strategia_Rozwoju_Gminy_GORAJ.pdf (stan na dzień 02.05.2018 r.).
- Skevington S.M., Lotfy M., O’Connell K.A., 2004, *The World Health Organization’s WHOQOL-BREF quality of life assessment: psychometric properties and results of the international field trial. A report from the WHOQOL group*, “Quality of life Research”, No. 13(2), <http://dx.doi.org/10.1023/B:QURE.0000018486.91360.00>
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 2077).
- Wojtyra B., 2017, *Poziom wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich województwa wielkopolskiego*, „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna”, nr 40.

Streszczenie

W artykule dokonano przeglądu definicji kwestii jakości życia w ujęciu subiektywnym i obiektywnym oraz dokonano przeglądu inicjatyw badawczych podejmowanych w zakresie jakości życia. Strategia rozwoju została wskazana jako podstawowe narzędzie do wyznaczania kierunków działań samorządowych.

W dalszej części artykułu przedstawiono podstawowe informacje o próbie badawczej i wskaźnikach charakteryzujących jakość życia w gminie Goraj. Podkreślono słabości i mocne strony oraz zdiagnozowano przyczyny zastanej sytuacji.

Ponadto przeanalizowano strategiczne założenia gminy związane z poprawą jakości życia mieszkańców oraz oceniono rolę samorządu gminnego w kształtowaniu jakości życia mieszkańców.

Przeprowadzone badania wykazały, że gmina Goraj nie radzi sobie dobrze w badaniach jakości życia, co częściowo wynika ze specyfiki obszaru wiejskiego. Poziom wydatków budżetu gminy na pomoc społeczną wskazuje na trudną sytuację ekonomiczną mieszkańców. Problemem są między innymi ubóstwo i jego dziedziczenie, słabo rozwinięta działalność pozarolnicza i niekorzystne tendencje demograficzne oraz wynikające z tego trudności w innych sferach.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, polityka regionalna, rozwój regionalny, jakość życia.

Local government’s role in shaping quality of inhabitants life on the example of Goraj commune

Summary

The article reviews the definition of quality of life in a subjective and objective approach and reviews research initiatives in the field of quality of life. The development strategy has been indicated as the basic tool for determining the directions of self-government activities.

The next part of the article presents basic information about the research sample and indicators characterizing the quality of life in the Goraj commune. Weaknesses and strengths were highlighted and the causes of the situation were diagnosed.

In addition, the strategic assumptions of the municipality related to the improvement of quality were analyzed and the role of communal local self-government in shaping the quality of life of residents was assessed.

The research showed that the Goraj commune does not perform well in the study of quality of life, which is partly due to the specificity of the rural area. The level of municipal budget expenditures on social assistance points to the difficult economic situation of the inhabitants. The problems are, among others, poverty and its inheritance, underdeveloped non-agricultural activities and unfavorable demographic trends and the resulting difficulties in other areas.

Keywords: regional government, regional policy, regional development, life quality.

JEL: R58.